

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2025-419

29.4.2025

KLP Skadeforsikring AS

Næringsliv

Brann i el-anlegg med fem TG 3-avvik – advokatkostnader – fal. § 4-9 annet ledd.

Sikredes næringsbygning ble påført skader som følge av brann i el-anlegget i januar 2024. Under kontroll 24.11.23 avdekket I bl.a. fem avvik vurdert til «TG 3 – Kritiske feil». Utbedringsfristen ble satt til samme dag som kontrollen var gjennomført. I sendte rapporten til sikredes vaktmester 27.11.23, som ba om tilbud på utbedring av arbeidene. Det oppstod brann i el-anlegget før utbedring ble iverksatt. Foretaket mente det var grovt uaktsomt av sikrede å ikke utbedre anlegget og avkortet erstatningen med 80 %, jf. fal. § 4-9 annet ledd. Sikrede bestred avkortningen og viste bl.a. til at sikrede var i dialog med I vedrørende utbedring av avvikene da brannen oppstod. I brukte tidvis lang tid på å besvare sikredes henvendelser og gav ingen informasjon om at el-anlegget var brannfarlig, eller at det måtte umiddelbart stenges. Nemnda kom under noe tvil til at det ikke var grovt uaktsomt av sikrede å avvente svar fra I uten å iverksette andre tiltak. Nemndas flertall kom videre til at foretaket var ansvarlig for sikredes rimelige og nødvendige utgifter til advokat.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning etter brann i næringsbygg og spørsmålet om foretaket kan avkorte erstatningen med 80 % på grunn av grov uaktsomhet, jf. forsikringsavtaleloven (fal.) § 4-9 annet ledd.

Sikrede fikk 15.7.23 utført arbeider i el-anlegget. Ifølge samsvarserklæring datert samme dag utførte elektrikeren følgende arbeider:

Montert belysning, (kunde levert) nye kurser for belysning, veggkanaler med stikk, Seriemåler. Kurs til varmevifter 2 stk av 5kW. Levert 4 panelovner 600W.

Samsvarserklæringen inneholdt ikke beskrivelser av feil ved det elektriske anlegget, og det er ikke fremlagt informasjon om at elektrikeren opplyste sikrede om feil.

Det elektriske anlegget var 24.11.23 gjenstand for lovpålagt rutinekontroll. Kontrollen ble gjennomført av I og avdekket totalt 80 avvik, hvorav fem av avvikene ble vurdert til «TG 3 – Kritiske feil». Blant feilene var varmgang i ledninger tilkoblet seriemåler, samt avvik på toppen og bunnen av måleren. Utbedringsfrist ble satt til 24.11.23.

I sendte avviksrapporten til sikredes vaktmester 27.11.23, hvor de fem TG-3 avvikene var beskrevet. Vaktmesteren skal ha bedt I om pris på utbedring 30.11.23. I skal ha svart påfølgende dag at saken var oversendt serviceavdelingen.

I sendte deretter følgende e-post 14.12.23:

Vedlagt ligger oppsummeringsrapport etter utført teggkontroll hos dere i (sikredes adresse)

Det er funnet totalt 80 avvik der 13 er TG1, 58 er TG2 og 5 er TG3 (alvorlige feil)

Er dette noe dere ønsker at vi utbedrer for dere?

Vaktmesteren svarte påfølgende dag:

Ønsker pris på alt, gjerne opdelt i TG1, TG2, TG3 om mulig

I sendte 20.12.23 et Excel-dokument med priser og opplyste om:

Flere av avvikene må prosjekteres separat slik som utskifting av brannvarsling og oppgradering av tavler i helhet.

Ønsker dere at vi skal planlegge og sette av mannskap til utbedring?

Vaktmesteren ba påfølgende dag om at rapporten ble lagt ut på «teggwebb». Dette ble bekreftet samme dag. Vaktmesteren svarte deretter at han ikke fikk åpnet rapportene og stilte spørsmål ved om han manglet tilgang. I besvarte ikke henvendelsen før brannen oppstod 15.1.24.

Sikredes næringsbygg ble utsatt for brann 15.1.24. Sikrede søkte erstatning under bygningsforsikringen for utbedringskostnadene for brannskaden på totalt kr 726 110,19.

Foretaket engasjerte D til å undersøke sikringstavlen i bygningen. Undersøkelserapport datert 2.4.24 gjorde følgende vurderinger av brannårsak og arnested:

I forhold til brannårsak har jeg vurdert at den mest sannsynlige hypotesen er en brannstart på grunn av en dårlig forbindelse i den midterste tilkoblingsklemmen på avgangssiden til seriemåleren. Dette har jeg basert på avviket fra termograferingen av klemmene, opplysninger om at avviket ikke har blitt rettet, på funn av at det er avvik på tilskruingen av klemmen, samt kraftig varmeskade på lederen rett ved klemmen og at den har sammensmeltede kordeler i klemmen.

Jeg har ikke gjort funn som gir andre aktuelle hypoteser i forhold til sannsynlig brannårsak.

Ut fra undersøkelsens resultat vurderer jeg at arnestedet er i høyre side av sikringsskapet der seriemåleren har vært montert, og den mest sannsynlige brannårsaken vurderer jeg til å være på grunn av en dårlig forbindelse i en tilkoblingsklemme på seriemåleren.

Foretaket engasjerte T til å:

- Vurdere om det er utvist grov uaktsomhet fra forsikringstakers side ved manglende utbedring av kritiske feil (TG3) påvist i forbindelse med elkontroll etter NEK 405 standard, utført av (I) 23-24/11-2023. Kontrollen avdekket til sammen 80 avik, hvorav 13 er TG1, 58 er TG2, og 5 er TG3 (kritiske feil).
- Avklare om det er årsakssammenheng mellom påviste feil med TG3, og brannen som oppsto.

Rapporten datert 23.2.24 konkluderte med følgende:

(I) har rutine for varling av TG3: Oppdragsgiver varsles på telefonen, og på e-post samme dag som kontrollen. (kopi av e-post kan fremlegges). Utbedring av avvik med TG3 kan gjøres ved midlertidige tiltak, slik at TG3 kan settes ned til TG2, og at en permanent utbedring kan planlegges, og at det eventuelt kan innhentes pristilbud fra en eller flere elektrikerfirma på utbedring av TG1 og TG2. I dette tilfellet fremkommer det ingen opplysninger om at midlertidige tiltak er iverksatt, og at utbedring er 'utsatt' i påvente av innhenting av tilbud. Kostnad for en permanent utbedring av avvik med TG3 estimeres til 15-20 000,- eks. mva. Med bakgrunn i ovenstående opplysninger, kan det fremstå som forsikringstaker har tatt et bevist valg, med å ikke iverksette nødvendige tiltak med midlertidig eller permanent utbedring av avvik med TG3, i påvente av innhenting av pristilbud fra ett eller flere elektrikerfirmaer. Handlingen anses som grovt uaktsom da forsikringstaker er å anse som en profesjonell aktør i eiendomsbransjen.

I skaderapport fra (A), fremkommer det av brannen startet i tavle for el-bil ladere i 1. etasje. I denne tavlen ble det registrert avvik med TG3 (Avvik ID: 425247), med varmgang i tilkoblinger på seriemåler, selv ved lav belastning. (D) i sin brannetterforskning en foreløpig konklusjon på at arnestedet er i tilkoblingsklemme på denne seriemåleren. Det konkluderes med årsakssammenheng mellom manglende utbedring av TG3 og oppstått brann.

Foretaket besluttet 5.4.24 å avkorte erstatningen med 80 %, da det mente at sikrede grovt uaktsomt hadde fremkalt forsikringstilfellet, jf. fal. § 4-9 annet ledd. Foretaket anførte at det etter

vilkårene var identifikasjonsadgang mellom sikrede og vaktmesteren som hadde mottatt varslene om avviket.

Sikrede krever dekning for utbedringskostnader på kr 726 110,19 med tillegg av lovens renter etter brann og bestrider at det er grunnlag for avkortning.

Sikrede bestrider at han har utvist grov uaktsomhet. Et elektrikerfirma gjorde arbeider i sikringsskapet juli 2023, uten at sikrede ble gitt noen indikasjon på at det var feil ved anlegget. Årsaken til brannen skyldes mest sannsynlig feil med den ene tilkoblingen til seriemåleren som ble montert av elektrikerfirmaet i juli 2023.

Sikrede kontaktet raskt I etter mottak av rapport om avviket for å fastslå pris på arbeidet. Sikrede har vist både evne og vilje til å engasjere fagkyndige til å utbedre feilen. Sikrede purret på I i desember 2023 fordi det tok tid å få tilbakemelding. Det er i så fall I som har opptrådt grovt uaktsomt i saken.

Verken i rapporten eller i korrespondansen med I ble det uttalt at situasjonen var så prekær at sikrede stod overfor en overhengende brannfare. I brukte tvert imot lang tid på å besvare sikredes henvendelser. Sikrede, uten fagkyndig kompetanse, kan ikke klandres for å ikke kjenne til brannfaren selv.

Avkortningen er uansett satt for høy. Til sammenligning viser sikrede til AKN 2360 og AKN 2062 som tilsier at avkortningen ikke kan overstige 10 %.

Sikrede krever i tillegg dekket sine advokatkostnader, totalt kr 37 230. Foretaket har et ulovfestet objektivt ansvar for å betale sikredes advokatkostnader ettersom foretaket har misligholdt sine utbetalingsforpliktelser etter forsikringsavtalen, som følge av uriktig oppfatning av egen kontraktsforpliktelse, jf. FinKN 2024-506.

Forsikringsforetaket anfører at erstatningen kan avkortes med 80 % pga. grov uaktsomhet, jf. fal. § 4-9.

Det var grovt uaktsomt av sikrede å ikke agere raskere etter at de fikk kunnskap om de alvorlige avvikene. Avvikene ble sendt til sikredes vaktmester, som identifiseres med sikrede. Det fremgikk klart av skjemaene sikrede mottok at det var tale om kritiske feil som krevde umiddelbare tiltak. Sikrede hadde derfor en uttrykkelig oppfordring til å iverksette tiltak, og det var klart at det ville medføre fare å unnlate dette.

Sikrede opptrådte særlig klanderverdig ved å bruke tid på å innhente tilbud på utbedring av til sammen 80 avvik, når det må ha fremstått som klart at de fem kritiske avvikene måtte prioriteres, enten ved umiddelbar utbedring, eller ved midlertidige tiltak som utkobling. Sikrede kontaktet ikke I eller andre elektrikere i denne forbindelse.

Foretaket avviser ansvar for sikredes advokatkostnader og anfører at slike kostnader ikke er en del av forsikringsavtalen.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket kan avkorte med 80 % pga. grov uaktsom fremkallelse av forsikringstilfellet, jf. fal. § 4-9 annet ledd.

Foretaket anfører at det var grovt uaktsomt å ikke sørge for en snarlig utbedring, eller foreta midlertidige tiltak som å stenge anlegget, etter at sikrede mottok avviksrapporten hvor fem avvik beskrives som «TG 3 – Kritiske feil».

Det følger av Rt. 1989 s. 1389, jf. også Rt-1995-486 på s. 494, Rt-2004-499 avsnitt 32 og HR-2017-1977-A avsnitt 44-45, at en handling er grov uaktsom når det foreligger «markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte. Det må dreie seg om en opptreden som er sterkt klanderverdig, hvor vedkommende altså er vesentlig mer å klandre enn hvor det er tale om alminnelig uaktsomhet».

Momentene i aktsomhetsvurderingen er de samme som ved vanlig uaktsomhet, men det kreves større grad av klanderverdighet, jf. Rt-2004-1942 avsnitt 33 til 38 og HR-2017-1977-A avsnitt 45. Relevante momenter er risikoen for skade, om risikoen var synbar for sikrede og hvilke handlingsalternativer sikrede hadde.

Utgangspunktet er at elektrisk anlegg som inneholder kritiske feil utgjør en betydelig brannrisiko og taler for en streng aktsomhetsnorm. Sikrede er næringsdrivende innen eiendom, hvilket tilsier at normen skjerpes ytterligere.

Det er ikke grunnlag for å anta at sikrede var klar over problemer med anlegget før kontrollen 24.11.23. Bakgrunnen for denne kontrollen var etter det opplyste lovpålagte rutineundersøkelser. Avviksrapporten fra kontrollen er opprettet 24.11.23 med utbedringsfrist samme dato. Sikrede har dermed fått et skriftlig brannpålegg som han ikke har oppfylt innen fristen. Dette gir en presumsjon for uaktsomhet, men ikke for grov uaktsomhet.

Ifølge T's rapport er I's rutine at det varsler sin oppdragsgiver per telefon og e-post samme dag som kontrollen. Det er ikke fremlagt dokumentasjon som viser at sikrede ble kontaktet per telefon 24.11.23. I sendte først e-post 27.11.23, og dermed tre dager etter utbedringsfristen var utløpt. E-posten nevner ikke behovet for en umiddelbar handling fra sikredes side, og redegjør heller ikke for at anlegget er brannfarlig.

Selve avviksbeskrivelsen for den del av anlegget som førte til brannen angir «Varmgang i ledninger tilkoblet seriemåler» med temperaturer over 70 grader, og at «dette fører til forkortet levetid samt at det kan skape korrosjon på elektriske kontakter». Det sies ingenting om brannrisiko og heller ingenting om at anlegget må stenges om utbedring ikke skjer. Nemnda kan ikke se at denne beskrivelsen gir grunnlag for at sikrede skulle forstå at utbedring var kritisk.

På den annen side dreide det seg om TG3, som er kritisk feil, og utbedringsdato ble satt til samme dag. Dette tilsier øyeblikkelig handling fra sikredes side. Sikrede kontaktet da også I tre dager etter mottak av rapporten og ba om pris på utbedring. I svarte at rapporten ble oversendt serviceavdelingen. Det er uforståelig for nemnda at I ikke her fulgte opp med å si at utbedring av TG3 avvikene hastet og måtte foretas snarest, evt. også varslet om frakobling. I svarte ikke før 14.12.23, og kommenterte da avvikene samlet uten å nevne at de kritiske avvikene måtte prioriteres. Deretter var det ytterligere kommunikasjon mellom partene om pris frem til brannen oppsto 15.1.24.

Nemnda mener at sikredes treghet mht. utbedring er klart uaktsom, jf. også ovenfor, men er under tvil kommet til at den ikke kan regnes som så sterkt klanderverdig at det dreier seg om grov uaktsomhet. Verken avviksrapporten eller I's etterfølgende kommunikasjon gir klart uttrykk for hvilken risiko det dreide seg om. Selv om det må legges til grunn at en vaktmester kjenner kategorien TG3 og betydningen av kritisk feil, er det forståelig at vaktmesteren pga. den manglende oppfølgingen fra I's side ikke skjønnte hvor kritisk risikoen var og fulgte opp med en raskere prioritering av de kritiske feilene. Samlet sett mener nemnda I her gir inntrykk av at feilen ikke må rettes umiddelbart, og at sikrede derfor kan bruke noe tid på å undersøke hvordan utbedringen skal skje.

Ut fra dette mener nemnda det ikke var grovt uaktsomt av sikrede å avvente svar fra I uten å iverksette andre tiltak. Det er i så fall ikke grunnlag for avkortning av erstatningen. Sikrede har

videre krav på renter av erstatningen, jf. fal. § 8-4.

Sikrede krever dekning for advokatkostnader. Foretaket avviser ansvar og anfører at dette ikke er dekket av forsikringen.

Finansklagenemnda Skades flertall, Trine-Lise Wilhelmsen, Johannes Straume og Heike Kristine Bentsen, bemerker:

Flertallet mener sikrede må gis medhold.

Det er omstridt i hvilken utstrekning foretaket er ansvarlig for advokatkostnader når nemnda kommer til at foretakets avslag er feil. Nemnda viser til FinKN 2024-777, hvor Personskadenemnda peker på at ansvar for advokatkostnader kan forankres både i et ulovfestet objektivt ansvar for mislighold av en betalingsforpliktelse, evt. også villfarelse mht. innholdet i egen kontraktsforpliktelse, jf. FinKN 2024-506, i sedvane og i en analogisk anvendelse av tvisteloven § 20-2. Det siste grunnlaget brukes av Finansklagenemnda Person og Bank. Flertallet i Finansklagenemnda Skade har brukt ulovfestet objektivt ansvar, jf. FinKN 2024-506, men også det ulovfestede profesjonsansvaret.

Et alternativt grunnlag er fal. § 21-2 første ledd:

Forsikringsforetaket er ansvarlig for økonomisk tap som er forårsaket av at foretaket ikke har oppfylt sine plikter etter § 1-5 første ledd, og som foretaket med rimelighet kunne forutse som en mulig følge av pliktbruddet. Dette gjelder likevel ikke pliktbrudd som skyldes forhold hos kunden eller andre forhold som foretaket ikke er ansvarlig for

Det følger av fal. § 1-5 første ledd annet punktum at:

Foretaket skal opptre faglig forsvarlig ut fra de plikter som gjelder for tjenesten, og det som ellers er avtalt

Flertallet mener fal. § 21-2, jf. § 1-5, også gjelder foretakets forpliktelser mht. gjennomføringen av avtalen, og derfor også vil omfatte foretakets pliktbrudd i form av et uberettiget avslag, jf. FinKN 2024-506, 2023-567 og Bull/Wilhelmsen, Forsikringsrett 2024 s. 682-683.

Ifølge Prop. 234 L (2020-2021) s. 114 legger departementet til grunn at:

det på profesjonsansvarets område som den store hovedregel vil foreligge ansvarsgrunnlag ved overtredelse av lov- og forskriftsfastsatte plikter som gjelder for tjenesten. Lovforslaget bygger i likhet med profesjonsansvaret på en forutsetning om at det skal mye til før et slikt pliktbrudd anses unnskyldelig. Det er likevel ikke med dette sagt at enhver overtredelse av plikter vil gi grunnlag for for eksempel et erstatningskrav mot foretaket. Erstatningsplikten knytter seg som nevnt til brudd på den overordnede handlenormen i § 1-5 første ledd. Selv om det vil være et vesentlig moment ved vurderingen av om foretaket har opptrådt faglig forsvarlig, at det foreligger brudd på lov eller forskrift, må det foretas en konkret vurdering i det enkelte tilfellet, jf. tilsvarende HR-2018-1234-A om eiendomsmegling (avsnitt 42)

Det dreier seg her om avslag i strid med fal. § 4-9 om grov uaktsomhet. Bestemmelsen er blant de helt sentrale reglene i fal. for å beskytte sikrede mot konsekvensene av egne subjektive handlinger, og en påstand om grov uaktsomhet innebærer en sterk belastning for sikrede. Det klare utgangspunkt i erstatningsretten generelt er at brudd på lovregler som skaper risiko for tap for skadelidte må regnes som uaktsomt. Ved avkortning pga. grov uaktsomhet er det åpenbart påregnelig at sikrede pådras utgifter til advokat for å forsvare seg. I dette tilfellet hadde foretaket også et handlingsalternativ ved at det kunne innrette seg etter sekretariatets vurdering og dermed unngå ansvaret for advokatkostnadene. Når det tross sekretariatets vurdering velger å ta saken til nemnda, mener flertallet det vanskelig kan sies at regelbruddet er unnskyldelig på en slik måte at det ikke skal holdes ansvarlig for sikredes advokatutgifter. Dette må gjelde selv om det dreier seg om en skjønnsmessig vurdering av om sikredes forhold kunne regnes som grovt uaktsomt og denne vurderingen kan fremstå som tvilsom. Det dreier seg om subsumsjon av sikredes adferd i

forhold til en beskyttelsesregel, og foretaket må som den profesjonelle part ha risikoen for at subsumsjonen viser seg å være feil og avslaget dermed er i strid med foretakets plikter etter forsikringsavtalen.

Flertallet tar ikke stilling til beløpets størrelse, men peker på at sikrede har en tapsbegrensningsplikt, som ofte uttrykkes slik at man får dekning for nødvendige og rimelige kostnader, jf. FinKN 2024-506 med litteraturreferanser for erstatning i kontraktsforhold. Et viktig punkt i denne vurderingen er at behandling i Finansklagenemnda er gratis, den finansieres av forsikringsforetakene, og det blir aldri tale om å dekke motpartens omkostninger. Dette tilsier generelt en viss forsiktighet med dekning av slike kostnader.

Nemndas mindretall, Trine Vøien og Merete Anita Utgård, bemerker:

Føretaksrepresentantane kan ikkje sjå at forsikringstakaren kan krevje dekka sine sakskostnader sjølv om dei no får medhald.

Vi kan ikkje sjå at fal. § 21-2 regulerer spørsmålet og viser til vår dissens i FinKN 2024-506:

Mindretalet legg til grunn at fal. § 21-2 kun gjeld prekontraktuelle plikter, jf. henvisinga til § 1-5. Førearbeida til § 21-2 seier ikkje noko om at nytteområdet skal vere så vidt, og systematikken i lova stadfestar dette. Der er ein ny klagerregel i fal. § 21-1 tredje ledd som krev hurtigbehandling av klager knytta til § 1-5. Førearbeida her seier at dette ikkje gjeld *'forsikringsforetakets ordinære behandling av krav etter forsikringsavtalen'*, sjå Prop. 234 L pkt. 18.1.5, men knytter seg til tilfelle der kunden er *'misfornøyd med foretakets ytelser eller opptreden'*. Det har formodinga mot seg at henvisninga til § 1-5 første ledd skal forståast annleis i erstatningsregelen § 21-2 enn i klagebehandlingsregelen i § 22-1 tredje ledd.

I alle tilfelle så slår også førearbeida fast at ansvaret etter § 21-2 er ei kodifisering av det ulovfesta profesjonsansvaret, sjå Prop. 234 L (2020–2021) og merknader til dei einskilte føresegnene, s. 160. Det er altså uansett ikkje noko objektivt ansvar.

I dette tilfellet kan vi uansett ikkje sjå at selskapet handla aktlaust. Avslaget er ikkje tufta på ei feilvurdering av rettsregelen eller av grov aktløyse, men føretaket gjer ei anna skjønnsmessig vurdering av kor alvorleg aktløyse var. Sjølv om ein her hamna ned på at det ikkje var utvist grov aktløyse så var det på ingen måte ei opplagt vurdering. Det var mange moment som tilsa grov aktløyse her. Forsikringstakar er ein profesjonell aktør som driv med eigedom, og ein må kunne krevje at dei forstår alvoret som ligg i ein TG3 når denne er kombinert med ein utbetningsfrist same dag. Sjølv om det kontrollerande firma ved sin opptreden må seiast å ha sendt uklare signal, så fråtek det ikkje den profesjonelle aktøren eit ansvar for å forstå alvoret og sørge for ei langt raskare framdrift på naudsyne utbetningar. Når ein no hamna på at det ikkje var utvist grov aktløyse var det under monaleg tvil. Den samla nemnda har jo også uttrykt tvil. Det å sei at det føreligg tvil, og samstundes sei at vurderinga frå føretaket er aktlaus, blir slik mindretalet ser det logisk motstridande. Når det føreligg tvil, og gode grunnar talar for føretaket si vurdering, kan ein ikkje klandre føretaket. Mindretalet kan difor ikkje sjå at føretaket har handla culpøst.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Sikrede gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant), Merete Anita Utgård (bransjerepresentant), Johannes Straume (næringsrepresentant) og Heike Kristine Bentsen (næringsrepresentant).